GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 1261
שם התלמיד/ה: _____

תנ"ך

שאלון 1261

הוראות לנבחן

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון – (2×24) – 48 נקודות

פרק שני – (1×24) – 24 נקודות

פרק שלישי – (1×16) – 16 נקודות

פרק רביעי – (1×12) – 12 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אין להעתיק את השאלה; כתבו את מספרה בלבד. (2) התרכזו בנושא. שימו לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

כללי המענה במועד זה (קיץ תשפ”ב): בשער השאלון מודפס "שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה", וההנחיות מודפסות בראש כל פרק: פרק ראשון – 2 מתוך 3 שאלות, בכל שאלה כל הסעיפים (8 נקודות לכל סעיף) = 48; פרק שני – שאלה 1 מתוך 2, כל הסעיפים (8 נקודות לכל סעיף) = 24; פרק שלישי – שאלה אחת מתוך השאלות 6–10: סעיף א’ חובה (8) ועוד סעיף אחד מתוך ב’–ג’ (8) = 16; פרק רביעי – סעיף א’ חובה (7) ועוד סעיף אחד מתוך ב’–ד’ (5) = 12. מסמך התובנות של הפיקוח על הוראת המקרא בחינוך הממלכתי לקיץ תשפ”ב (04.08.22) מציין ש"המיקוד וחוקי המענה, הקלו עד מאד על המורים והתלמידים", וכי "מענה על כל הסעיפים בשאלות הגדולות, אפשר צבירת נקודות בכל אחד מהסעיפים" – בהתאם למבנה המודפס. מסמך רשמי נפרד המפרט כללי מענה אחרים למועד זה לא נמצא במקורות שבידינו, ולכן מובא המבנה כפי שהודפס בשאלון.

הערה לפתרונות: בפסוקים המצוטטים השם המפורש נכתב בצורת ה’ (גם עם אותיות שימוש: וַה’, לַה’, בַּה’), כמו בשאלון. בשאלה 11 הפסוקים מודפסים בשאלון כצילום; נוסחם בניקוד, בלי טעמים, מובא במקור המצורף לשאלה.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – בראשית

(48 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 24 נקודות).

בכל שאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 8 נקודות).

1. שליחות עבד אברהם ורבקה

(24 נקודות)

קראו בראשית, פרק כ"ד, פסוקים א'–כ"ה ופסוקים נ"ד–נ"ח.

א. קראו פסוקים א'–י'.

(1) מדוע שלח אברהם את עבדו אל ארץ הולדתו בארם נהרַים? (2 נקודות)

(2) קראו פסוקים ה'–ח'.

מהי הבעיה שהעבד מעורר בנוגע לשליחות, וכיצד הוא מציע להתמודד איתה?

מה אברהם אומר לעבד לעשות אם תתעורר הבעיה הזאת?

(6 נקודות)

(8 נקודות)

ב. יש הטוענים כי מקום המפגש בין רבקה לעבד אברהם (פסוק י"א ופסוק י"ג), האינטימיות ביניהם (פסוק י"ח) והכינוי שבו מכונה העבד (פסוקים כ"א–כ"ה), מרמזים שרבקה ראתה בעבד מועמד לשידוך עבורה.

בחרו בשניים מן הרמזים הללו, והסבירו כיצד אפשר לבסס את הטענה הזאת על פי כל אחד מהם.

(8 נקודות)

ג. מן הסיפור נראה שרבקה היא אישה נחושה ועצמאית.

(1) קראו פסוקים נ"ד–נ"ח.

הביאו מפסוקים אלה ראיה אחת לעצמאות של רבקה, והסבירו אותה. (4 נקודות)

(2) קראו גם בראשית, פרק כ"ז, פסוקים ה'–י"ז.

על פי פסוקים אלה, הסבירו כיצד באה לידי ביטוי נחישותה של רבקה. בססו את דבריכם על דוגמה אחת מן הכתוב. (4 נקודות)

(8 נקודות)

2. יוסף ואחיו – השנאה והחלומות

(24 נקודות)

קראו בראשית, פרק ל"ז, פסוקים א'–י"ד ופסוקים ל"א–ל"ד.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. קראו פסוקים א'–ח'.

(1) כיצד התייחסו האחים ליוסף? בססו את דבריכם על הכתוב. (2 נקודות)

(2) ציינו שתי סיבות ליחס של האחים ליוסף, ובססו אותן על הפסוקים. (6 נקודות)

(8 נקודות)

ב. קראו פסוקים ה'–י"א.

(1) ציינו שני הבדלים בין שני החלומות של יוסף, המלמדים שבחלום השני מעמדו של יוסף גבוה יותר ממעמדו בחלום הראשון. הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) קראו פסוקים ט'–י"ד.

יעקב מגיב על החלום השני של יוסף בדיבור וגם עושה מעשה.

מה קיווה יעקב להשיג באמצעות דבריו ליוסף?

מהו המעשה, ומה קיווה יעקב להשיג באמצעותו?

הסבירו את דבריכם.

(4 נקודות)

(8 נקודות)

ג. קראו פסוקים ל"א–ל"ב וגם בראשית, פרק כ"ז, פסוקים ט"ו–כ"ג.

יש מפרשים הטוענים שבפסוקים ל"א–ל"ב נרמז שיעקב נענש "מידה כנגד מידה" על התנהגותו כלפי אביו, המתוארת בבראשית, פרק כ"ז, פסוקים ט"ו–כ"ג.

ציינו שם עצם אחד או שורש אחד המוזכר בשני הקטעים, והסבירו כיצד הוא עשוי לחזק פרשנות זו. בססו את התשובה על הכתובים.

(8 נקודות)

3. התוודעות יוסף לאחיו

(24 נקודות)

קראו בראשית, פרק מ"ה, פסוקים א'–ט"ו.

א. בפסוקים א'–ג' יוסף חושף את זהותו בפני אחיו.

(1) מה הייתה תגובת האחים על גילוי זהותו של יוסף? בססו את דבריכם על הכתוב. (3 נקודות)

(2) קראו פסוקים ד'–ה'.

ציינו דבר אחד שיוסף אומר לאחים, והסבירו כיצד דבר זה היה יכול לתרום להרגעתם. (5 נקודות)

(8 נקודות)

ב. קראו פסוקים ד'–ח'.

(1) בפסוקים אלה חוזר שורש מנחה שלוש פעמים. מהו השורש המנחה הזה, ואיזו תפיסה מקראית באה לידי ביטוי באמצעותו? (5 נקודות)

(2) גם על פי התפיסה הזאת, יש לאחים אחריות למעשיהם. הסבירו קביעה זו. (3 נקודות)

(8 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג. בפסוקים א'–ט"ו מפורטות שלוש פעמים שבהן יוסף בוכה בפגישה עם האחים.
(1) קראו גם בראשית, פרק מ"ד, פסוקים כ"ה–ל"ד.
על פי פסוקים אלה, הסבירו את סיבת הבכי של יוסף בבראשית, פרק מ"ה, פסוק ב'. (4 נקודות)
(2) בפסוק ג' ובפסוק ט"ו מתוארות תגובות שונות של האחים על הבכי של יוסף.
הסבירו כיצד ההבדל בתגובה מעיד על שינוי היחס שלהם כלפי יוסף. (4 נקודות)
(8 נקודות)

פרק שני – שמות

(24 נקודות)
ענו על אחת מן השאלות 4–5.
בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 8 נקודות).

---

4. הסנה הבוער ושליחות משה

(24 נקודות)
קראו שמות, פרק ג', פסוקים א'–ט"ו.

א. קראו פסוקים א'–י'.
(1) ה' מתגלה למשה באמצעות נס. הסבירו מהו הנס. (4 נקודות)
(2) מהי השליחות שהטיל ה' על משה? (4 נקודות)
(8 נקודות)

ב. קראו פסוקים י'–ט"ו.
(1) משה דוחה את השליחות המוטלת עליו באמצעות טענה עקרונית ובאמצעות טענה מעשית. הסבירו כל אחת מן הטענות.
הוכיחו על פי פתיחת פסוק ט"ו שמשה לא השתכנע מתשובת אלוהים על טענתו המעשית.
(6 נקודות)
(2) משה מתווכח עם אלוהים ואינו ממהר לקבל את ייעודו כמנהיג.
לדעתכם, האם התנהגות זו מעידה על היכולת שלו להיות מנהיג ראוי? נמקו את תשובתכם. (2 נקודות)
(8 נקודות)

ג. קראו פסוק א' ופסוק י"ג וגם שמות, פרק ב', פסוק י'.
(1) משה חושש מתגובת בני ישראל מכיוון שהוא לא גדל עימם, אלא בסביבה אחרת. הסבירו קביעה זו, ובססו אותה על הכתובים. (4 נקודות)
(2) יש הטוענים כי דווקא הסביבה האחרת שבה גדל וחי משה היא שהכשירה אותו לתפקידו. הסבירו טענה זו. (4 נקודות)
(8 נקודות)

5. קריעת ים סוף – מעבדות לאמונה

(24 נקודות)
(ראו בנספח: רבנו בחיי, פירוש על שמות, פרק י"ד – כפי שמובא בשאלון (שאלה 5))

קראו שמות, פרק י"ד, פסוקים א'–י"ג ופסוקים כ"ו–ל"א.

א. קראו פסוקים א'–ז'.
מדוע החליט פרעה לרדוף אחרי בני ישראל? ציינו שתי סיבות, ובססו אותן על הפסוקים.
(8 נקודות)

ב. קראו פסוק ב' ופסוקים כ"ו–ל"א.
על פי הנאמר בפסוק ב', ה' ביקש מבני ישראל לחנות על שפת הים.
(1) על פי פסוקים כ"ו–ל"א, הסבירו מה הייתה התוכנית של ה', שכדי לבצעה הוא ציווה על בני ישראל לחנות על שפת הים. (4 נקודות)
(2) קראו את פירושו של רבנו בחיי שלפניכם:
"[...] כי העבד היוצא מתחת יד האדון הקשה אשר מירר את חייו [...] ירא ומתפחד פן ירדוף אדוניו אחריו ואין הגאולה שלמה אצל העבד עד שיתברר במיתת האדון".
הסבירו מדוע, על פי רבנו בחיי, מימוש התוכנית של ה' הוא שלב הכרחי בהפיכתם של בני ישראל מעבדים לבני חורין. (4 נקודות)
(8 נקודות)

ג. קראו פסוקים י'–י"ג ופסוקים ל'–ל"א.
(1) השימוש בפעלים מן השורש י־ר־א ומן השורש ר־א־ה שבפסוקים אלה מלמד על תהליך אמוני שעברו בני ישראל. הסבירו קביעה זו. בססו את דבריכם על הפסוקים. (5 נקודות)
(2) תהליך אמוני זה בא לידי ביטוי גם בתהלים, פרק ק"ו, פסוקים ו'–י"ב. הסבירו קביעה זו.
בססו את דבריכם על הכתובים. (3 נקודות)
(8 נקודות)

פרק שלישי – נושאי הבחירה

(16 נקודות)
ענו על אחת מן השאלות 6–10.
בשאלה שבחרתם, ענו על סעיף א חובה (8 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב–ג (8 נקודות).

---

6. נחמיה ה – מצוקת העם ותקנת נחמיה

(16 נקודות)

קראו נחמיה, פרק ה'.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים א'–ה'.
בפסוקים אלה מובאות טענות קשות של העם.
הסבירו שתי טענות, וציינו כלפי מי הן מופנות.
(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

(1) קראו פסוקים ז'–י"ג.

ציינו והסבירו שתי דרכים שבעזרתן ביקש נחמיה לשכנע את הסגנים והחורים להיענות לבקשתו. (5 נקודות)

(2) יש הטוענים כי הסגנים והחורים לא נענו בקלות לבקשת נחמיה. בססו טענה זו על הוכחה אחת מן הכתוב, והסבירו אותה. (3 נקודות)

(8 נקודות)

ג. (1) קראו פסוקים י"ד–ט"ז.

נחמיה מצהיר ששלטונו שונה מן השלטון של קודמיו. בססו קביעה זו על שתי דוגמאות מן הפסוקים, והסבירו אותן. (4 נקודות)

(2) קראו פסוק ט"ו ופסוק י"ט.

על פי פסוקים אלה, נחמיה אינו מקיים את הנאמר בפתגם "אין הנחתום מעיד על עיסתו" ומשבח את עצמו.

בססו קביעה זו על כל אחד מן הפסוקים. (4 נקודות)

(8 נקודות)

7. ירמיהו כו – נבואת המקדש ומשפט ירמיהו

(16 נקודות)

(ראו בנספח: אהוד מנור, "אין לי ארץ אחרת" (קטע) – כפי שמובא בשאלון (שאלה 7), דוד בן גוריון על ירמיהו – כפי שמובא בשאלון (שאלה 7))

קראו ירמיה, פרק כ"ו.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים א'–ט'.

הכוהנים והנביאים תוקפים את ירמיהו על נבואתו.

(1) הסבירו מדוע עוררה נבואתו את התנגדותם. (4 נקודות)

(2) קראו פסוק ב' ופסוק ז'.

הסבירו מדוע המקום והזמן שבהם נאמרה הנבואה העצימו את ההתנגדות לנבואתו. (4 נקודות)

(8 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

קראו פסוקים י"ב–ט"ו.

(1) הסבירו שתי טענות של ירמיהו שבעזרתן הוא מגן על עצמו. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) קראו גם את הקטע שלפניכם מן השיר "אין לי ארץ אחרת" מאת אהוד מנור.

"לא אשתוק, כי ארצי
שינתה את פניה
לא אוותר לה,
אזכיר לה,
ואשיר כאן באוזניה
עד שתפקח את עיניה"

(מתוך שירונט shironet.mako.co.il)

בחרו באחד מן הפסוקים שבהם ירמיהו מביע את טענותיו, והסבירו כיצד דברי ירמיהו יכולים לעלות בקנה אחד עם אחת מן האמירות שבשיר. (3 נקודות)

(8 נקודות)

ג. קראו את הקטע שלפניכם מדבריו של דוד בן גוריון.

"אין ספק שהנביא הגדול ביותר שקם לנו בימי המלוכה, לפני חורבן ירושלים, וגם האומלל והשנוא ועז הרוח ביותר היה ירמיהו. הוא לא נפחד מבית כלא, ממכות וגם מן המוות עצמו - ובחר להגיד לעמו [את] האמת המרה עד הסוף [...] ירמיהו אהב את עמו וגם האמין באחריתו [בגורלו] - ואמונתו נתקיימה עד היום הזה".

(דוד בן גוריון, דברים שאמר ביום הולדתו ה־84, שדה בוקר, תשרי תשל"א – אוקטובר 1970)

בחרו בשניים מן הדברים שאמר בן גוריון על ירמיהו, והסבירו כיצד כל אחד מהם בא לידי ביטוי בפרק כ"ו.

בססו את דבריכם על הכתוב.

(8 נקודות)

8. ויקרא יט – קדושים תהיו: בין אדם לחברו

(16 נקודות)

(ראו בנספח: רלב"ג על ויקרא, פרק י"ט, פסוק י"ד – כפי שמובא בשאלון (שאלה 8), הלל, תלמוד בבלי, מסכת שבת ל"א ע"א – כפי שמובא בשאלון (שאלה 8))

קראו ויקרא, פרק י"ט, פסוקים ט'–י"ח.

ענו על סעיף א – חובה.

א. (1) בחרו בשני חוקים שונים בקטע, והסבירו כיצד אחד מהם מונע עוול, וכיצד האחר מסייע לחלש. (5 נקודות)

(2) קראו פסוקים י"ג–י"ח.

הסבירו מה יכולה להיות הסיבה לחזרת הביטוי "אני ה'" דווקא בפסוקים אלה. (3 נקודות)

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

קראו את פסוק י"ד ואת פירוש רלב"ג לפסוק זה.

'"ולפני עִוֵּר לא תִתֵּן מכשֹׁל'. הרצון בזה שמי שהוא עיוור בדבר, לא תיתן מכשול לפניו להפילו. כאילו [...] שאל ממך עצה, ונתת לו עצה בלתי הוגנת להזיק לו באיזה אופן שיהיה [...] עובר גם כן על זאת האזהרה; ויתחייב עִם זה בנזקיו [...]".

הסבירו כיצד פירוש רלב"ג מרחיב את הציווי "ולפני עִוֵּר לא תִתֵּן מכשֹׁל".

(8 נקודות)

ג. "ואהבת לרעך כמוך" (פסוק י"ח).

(1) בדרישה זו יש קושי. הסבירו את הקושי. (4 נקודות)

(2) הלל פירש את דרישת החוק כך: "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך - זו כל התורה על רגל אחת". (שבת, ל"א, ע"א)

הסבירו כיצד מצד אחד הפירוש של הלל מגביל את הדרישה ומצד אחר הוא מעצים את מעמדו של חוק זה. (4 נקודות)

(8 נקודות)

9. תהלים קד – ברכי נפשי

(16 נקודות)

קראו תהלים, פרק ק"ד.

ענו על סעיף א – חובה.

א. (1) קראו פסוק א' ופסוקים ל"א–ל"ד.

הביאו ראיה אחת מפסוק א' וראיה אחת מפסוקים ל"א–ל"ד שהמזמור הוא מזמור שבח לה'. (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים ב'–ט', על מה המשורר משבח את ה'? בססו את התשובה על דוגמה אחת מן הפסוקים, והסבירו אותה. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

קראו פסוקים י'–כ"ג.

(1) על פי פסוקים אלה נראה שיש בעולם הרמוניה, וכל הנבראים קשורים זה בזה ותורמים זה לזה. הביאו מן הפסוקים שתי דוגמאות המחזקות קביעה זו. הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

(2) קראו גם בראשית, פרק א', פסוקים כ"ט–ל'.

האם גם בבראשית, פרק א', פסוקים כ"ט–ל' מתואר עולם הרמוני?

נמקו את התשובה, ובססו אותה על הכתוב. (3 נקודות)

(8 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג. (1) יש הטוענים כי על פי מזמור זה המעמד של האדם בעולם איננו שונה מן המעמד של שאר יצירי הבריאה.
הביאו מפסוקים י"ג–כ"ג דוגמה אחת המחזקת טיעון זה. הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)
(2) קראו גם תהלים, פרק ח', פסוקים ה'–ז'.
הסבירו מהו ההבדל בין תהלים, פרק ח' לתהלים, פרק ק"ד בעניין מעמד האדם בעולם.
בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)
(8 נקודות)

10. איוב א–ב – צדיקות איוב והניסיון

(16 נקודות)
(ראו בנספח: רחל המשוררת – קטע משיר, כפי שמובא בשאלון (שאלה 10))

קראו איוב, פרק א'.
ענו על סעיף א (חובה).

א. קראו פסוקים א'–ח'.
(1) בפסוקים אלה צדיקותו של איוב מוזכרת מפי שני עדים. מי מזכיר את הצדיקות של איוב בפסוק א', ומי מזכיר אותה בפסוק ח'? (4 נקודות)
(2) על פי תפיסת הגמול המסורתית זכה איוב לקבל את מלוא הגמול על צדיקותו. בססו קביעה זו על ראיה אחת מן המִספרים שבפסוקים ב'–ג' ועל ראיה אחת מפסוק ד'. (4 נקודות)
(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.
(1) קראו פסוקים כ'–כ"ב ואת הקטע שלפניכם משירה של רחל המשוררת.
"תְּנֵ"כִי פָּתוּחַ בְּסֵפֶר אִיּוֹב.

- אִישׁ מֻפְלָא! לַמְּדֵנוּ גַּם אָנוּ

לְקַבֵּל אֶת הָרַע כְּקַבֵּל אֶת הַטּוֹב
בְּבָרְכָה לָאֵל שֶׁהִכָּנוּ".
(רחל בלובשטיין, שירי רחל, כנרת, זמורה־ביתן, דביר, עמ' 64)
"איש מופלא" – הסבירו מה בהתנהגות של איוב הרשים את המשוררת. בססו את התשובה על הכתוב.
(4 נקודות)
(2) קראו גם איוב, פרק ב', פסוקים ד'–ה'.
מהו ההסבר של השטן להתנהגותו של איוב בפרק א', פסוקים כ'–כ"ב? (4 נקודות)
(8 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"א–כ"ב וגם איוב, פרק ב', פסוק י'.
(1) ציינו הבדל אחד בין תגובת איוב בפרק א' ובין תגובת איוב בפרק ב'. (4 נקודות)
(2) לדעתכם, האם תגובת איוב בפרק ב' מחזקת את טענת השטן שאיוב "יברך" את אלוהים?
נמקו את התשובה, ובססו אותה על הכתובים. (4 נקודות)
(8 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

פרק רביעי – קטע להבנה ולניתוח

(12 נקודות)

ענו על סעיף א חובה (7 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב–ד (5 נקודות).

11. המן והשבת במדבר

(12 נקודות)

(ראו בנספח: שמות, פרק ט"ז – הטקסט המקראי המצולם בשאלון (פרק רביעי))

קראו שמות, פרק ט"ז, פסוקים א'–ה' ופסוקים י"ג–כ"ז.

[בשאלון מודפס כאן הטקסט המקראי של הפסוקים (צילום), עם הערות שוליים לפסוקים כ'–כ"ב.]

ענו על סעיף א (חובה).

א. קראו פסוקים א'–ג'.

(1) מהי הבעיה שהעם מתלונן עליה, וכלפי מי התלונה מופנית? (4 נקודות)

(2) המצב של העם בעבר הוא הבסיס לתלונתו.

מה היה מצב העם בעבר לפי תלונתו? (3 נקודות)

(7 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ד.

קראו פסוק ד' ופסוקים י"ט–כ'.

(1) מהו הניסיון שניסה ה' את העם במעשה המן? (2 נקודות)

(2) האם עמד העם בניסיון? בססו את תשובתכם על הכתוב. (3 נקודות)

(5 נקודות)

ג. קראו פסוקים ט"ז–כ"ה.

מהו השינוי הנִסי בנוגע למן, המתרחש רק בשבת ולא בשאר ימי השבוע?

(5 נקודות)

ד. קראו פסוקים כ"ב–כ"ג.

בשולחן השבת מברכים על שתי חלות. מקור המנהג הזה הוא בסיפור המן. בססו קביעה זו על הכתוב.

(5 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות

רבנו בחיי, פירוש על שמות, פרק י"ד – כפי שמובא בשאלון (שאלה 5)

[...] כי העבד היוצא מתחת יד האדון הקשה אשר מירר את חייו [...] ירא ומתפחד פן ירדוף אדוניו אחריו ואין הגאולה שלמה אצל העבד עד שיתברר במיתת האדון

אהוד מנור, "אין לי ארץ אחרת" (קטע) – כפי שמובא בשאלון (שאלה 7)

לא אשתוק, כי ארצי
שינתה את פניה
לא אוותר לה,
אזכיר לה,
ואשיר כאן באוזניה
עד שתפקח את עיניה
(מתוך שירונט shironet.mako.co.il)

דוד בן גוריון על ירמיהו – כפי שמובא בשאלון (שאלה 7)

אין ספק שהנביא הגדול ביותר שקם לנו בימי המלוכה, לפני חורבן ירושלים, וגם האומלל והשנוא ועז הרוח ביותר היה ירמיהו. הוא לא נפחד מבית כלא, ממכות וגם מן המוות עצמו - ובחר להגיד לעמו [את] האמת המרה עד הסוף [...] ירמיהו אהב את עמו וגם האמין באחריתו [בגורלו] - ואמונתו נתקיימה עד היום הזה
(דוד בן גוריון, דברים שאמר ביום הולדתו ה־84, שדה בוקר, תשרי תשל"א – אוקטובר 1970)

רלב"ג על ויקרא, פרק י"ט, פסוק י"ד – כפי שמובא בשאלון (שאלה 8)

'ולפני עִוֵּר לא תִתֵּן מכשׁל'. הרצון בזה שמי שהוא עיוור בדבר, לא תיתן מכשול לפניו להפילו. כאילו [...] שאל ממך עצה, ונתת לו עצה בלתי הוגנת להזיק לו באיזה אופן שיהיה [...] עובר גם כן על זאת האזהרה; ויתחייב עִם זה בנזקיו [...]

הלל, תלמוד בבלי, מסכת שבת ל"א ע"א – כפי שמובא בשאלון (שאלה 8)

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך - זו כל התורה על רגל אחת (שבת, ל"א, ע"א)

רחל המשוררת – קטע משיר, כפי שמובא בשאלון (שאלה 10)

תְּנָ"כִי פָּתוּחַ בְּסֵפֶר אִיּוֹב.

- אִישׁ מֻפְלָא! לַמְּדֵנוּ גַּם אָנוּ

לְקַבֵּל אֶת הָרַע כְּקַבֵּל אֶת הַטּוֹב
בְּבָרָכָה לָאֵל שֶׁהִכָּנוּ
(רחל בלובשטיין, שירי רחל, כנרת, זמורה־ביתן, דביר, עמ' 64)

שמות, פרק ט"ז – הטקסט המקראי המצולם בשאלון (פרק רביעי)

[בשאלון מודפסים צילומי הפסוקים בניקוד ובטעמים, בשני קטעים: "שמות, פרק ט"ז, פסוקים א'–ה'" ו"שמות, פרק ט"ז, פסוקים י"ג–כ"ז" (ראו התמונות). להלן נוסח הפסוקים בניקוד, בלי טעמים. בפסוק ב' מודפס בגוף הטקסט הכתיב "וילינו" ובשוליים הקרי "וַיָּלֹנוּ" – כאן מובא הקרי. בפסוקים כ'–כ"ב מסומנות בכוכביות מילים שפירושן מובא בשוליים, ופירושים אלה מועתקים בסוף. הנוסח כאן הוא הנוסח המודפס בצילום, ובשני מקומות הוא שונה מעט מנוסח המסורה שבו משתמשים הפתרונות: בפסוק י"ג מודפס "הַטָּל" בקמץ (בנוסח המסורה "הַטַּל"), ובפסוק כ"ד מודפס "לֹא־הָיְתָה־בּוֹ" במקף (בנוסח המסורה "לֹא־הָיְתָה בּוֹ").]

שמות, פרק ט"ז, פסוקים א'–ה'

(א) וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיָּבֹאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר־סִין אֲשֶׁר בֵּין־אֵילִם וּבֵין סִינָי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם

(ב) וַיִּלֹּנוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר

(ג) וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוּתֵנוּ בְיַד־ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל־סִיר הַבָּשָׂר בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם לָשֹׂבַע כִּי־הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעָב

(ד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם־לֹא

(ה) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר־יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר־יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם

שמות, פרק ט"ז, פסוקים י"ג–כ"ז

(יג) וַיְהִי בָּעֶרֶב וַתַּעַל הַשְּׂלָו וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל סָבִיב לַמַּחֲנֶה

(יד) וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס דַּק כַּכְפֹר עַל־הָאָרֶץ

(טו) וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן ה' לָכֶם לְאָכְלָה

(טז) זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' לִקְטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ

(יז) וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט

(יח) וַיָּמֹדּוּ בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ לָקָטוּ

(יט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אַל־יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר

(כ) וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה

(כא) וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס

(כב) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָּל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה

(כג) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַה' מָחָר אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר־תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל־הָעֹדֵף הַנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר

(כד) וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרִמָּה לֹא־הָיְתָה־בּוֹ

(כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה

(כו) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה־בּוֹ

(כז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ

הערות השוליים בשאלון:

- אל יותר – אל תשאירו

וירֵם – והעלה

* ויבאש – העלה ריח רע

ויקצֹף – וכעס

* לחם משנה – מנה כפולה

שמות, פרק ט"ז, פסוקים א'–ה'

א וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיָּבֹאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר־סִין
אֲשֶׁר בֵּין־אֵילִם וּבֵין סִינָי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
ב לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַילֹנוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־מֹשֶׁה וַיִּלֹונוּ
ג וְעַל־אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר: וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוּתֵנוּ
בְיַד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל־סִיר הַבָּשָׂר בְּאָכְלֵנוּ
לֶחֶם לָשֹׂבַע כִּי־הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית
ד אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעָב: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ
ה דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם־לֹא: וְהָיָה
בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר־יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר־
יִלְקְטוּ יוֹם ו יוֹם:

שמות, פרק ט"ז, פסוקים י"ג–כ"ז

יג וַיְהִי בָּעֶרֶב
וַתַּעַל הַשְּׂלָו וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל
יד סָבִיב לַמַּחֲנֶה: וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק
טו מְחֻסְפָּס דַּק כַּכְּפֹר עַל־הָאָרֶץ: וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
אֶל־אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם
טז הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם לְאָכְלָה: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה לִקְטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר
יז נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ: וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
יח וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט: וַיָּמֹדּוּ בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה
יט וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ לָקָטוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
כ אֲלֵהֶם אִישׁ אַל־יוֹתֵר* מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר: וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה
וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וַיִּרְמ** תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ*** וַיִּקְצֹף**** כא
עֲלֵהֶם מֹשֶׁה: וַיִּלְקְטֻהוּ אֹתוֹ בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ
כב וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס: וַיְהִי ו בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה***** שְׁנֵי

* אל יותר – אל תשאירו
** וירֵם – והעלה
*** ויבאש – העלה ריח רע
**** ויקצֹף – וכעס
***** לחם משנה – מנה כפולה

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

כג הָעֹמֶר לְאֶחָד וַיָּבִאוּ כָּל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַיהוָה מָחָר
אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפּُוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר־תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל־
כד הָעֹדֵף הַנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר: וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד־
הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרִמָּה לֹא־הָיְתָה־בּוֹ:
כה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא
כו תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה: שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת
כז לֹא יִהְיֶה־בּוֹ: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעָם לְלִקֹּט וְלֹא
מָצָאוּ:

כל הבגרויות בתנ"ך עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/tanach

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-www.guyai.co.il · GuyAI